

Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

SECRETARIAAT KIESRAAD

Datum
24 januari 2013

Ons kenmerk
2012-0000576598

Inlichtingen
mevr. drs. P.J. Young
T (070) 426 6037
F 070 426 64 89

Uw kenmerk

Blad
1 van 4

Aantal bijlagen
0

Bezoekadres
Herengracht 21
2511 EG Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.kiesraad.nl

Emailadres
kiesraad@kiesraad.nl

Onderwerp
Advies implementatie wijziging Richtlijn
93/109/EG in Kieswet

In uw brief van 22 januari 2013 verzoekt u de Kiesraad advies uit te brengen over het conceptvoorstel tot wijziging van de Kieswet ter implementatie van de richtlijn van de Raad van 20 december 2012 tot wijziging van Richtlijn 93/109/EG van 6 december 1993 inzake het recht om deel te nemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement ten behoeve van de burgers van de Unie die verblijven in een lidstaat waarvan zij geen onderdaan zijn (hierna: de wijzigingsrichtlijn).

Omdat de beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel tijdig voor de volgende verkiezing van het Europees Parlement dient plaats te vinden, heeft u de Kiesraad verzocht om op een zo kort mogelijk termijn advies uit te brengen.

1. Samenvatting van het advies

De Kiesraad heeft kennis genomen van het voorstel. De Raad is positief over de in het voorstel en de in de memorie van toelichting gemaakte keuzes ten aanzien van de aansluiting bij het systeem van de Kieswet. Tevens kan de Kiesraad instemmen met de rol die hij in het voorstel krijgt (met betrekking tot het doorsturen van verklaringen van kiesgerechtigheid naar de daartoe bestemde autoriteit in andere lidstaten). De Kiesraad vraagt in dit advies wel nadere overweging van enkele punten uit het voorstel. Dat geldt met betrekking tot de rol van de minister van Veiligheid en Justitie bij het afgeven van een verklaring over de kiesgerechtigheid van een kandidaat, de kieswettelijke gevolgen van het onderscheid tussen actief en passief kiesrecht en het model dat gebruikt wordt door een kandidaat om aan te geven dat hij kiesgerechtigd is. De Raad adviseert u het wetsvoorstel en de toelichting in het licht van deze punten aan te passen.

2. Aanleiding voor het advies

Door de wijzigingsrichtlijn worden enkele voorzieningen ingevoerd, zodat burgers van de Europese Unie die verblijven in een lidstaat waarvan zij geen onderdaan zijn, zich bij verkiezingen voor het Europees Parlement gemakkelijker kandidaat

Datum
24 januari 2013

Ons kenmerk
2012-0000576598

Onderdeel
Secretariaat Kiesraad

Blad
2 van 4

kunnen stellen voor deze verkiezing (passief kiesrecht). Daartoe worden de artikelen Y 34, Y 35 en Y 38 van de Kieswet gewijzigd.

In de huidige situatie moet een kandidaat met de nationaliteit van een andere lidstaat bij de kandidaatstelling voor de verkiezing voor het Europees Parlement een verklaring overleggen van de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst. Uit deze verklaring blijkt dat hij zijn passief kiesrecht in die lidstaat niet verloren heeft of dat deze autoriteit daarvan niets bekend is.¹ In de praktijk wordt het overleggen van deze verklaring als een belemmering ervaren, omdat de kandidaten moeilijkheden ondervinden bij het vinden van de autoriteiten die bevoegd zijn om een dergelijke verklaring af te leggen. Ook is het problematisch om de verklaring tijdig te verkrijgen. Deze drempels dragen volgens de considerans van de wijzigingsrichtlijn bij aan het lage aantal Unieburgers dat in de lidstaat van verblijf aan de verkiezingen van het Europees Parlement deelneemt.

In de wijzigingsrichtlijn wordt bepaald dat de kandidaat niet langer zelf voor een verklaring van de autoriteiten van de lidstaten van herkomst hoeft te zorgen. In plaats daarvan legt de kandidaat met de nationaliteit van een andere lidstaat bij de kandidaatstelling (schriftelijk) een eigen verklaring af dat hij in zijn lidstaat van herkomst niet is uitgesloten van het passief kiesrecht. De lidstaat van verblijf dient vervolgens zelf bij de lidstaat van herkomst te controleren of betreffende kandidaat in die lidstaat inderdaad niet is uitgesloten van het passief kiesrecht. Binnen vijf werkdagen na ontvangst van het verzoek dient de lidstaat van herkomst aan de lidstaat van verblijf de relevante informatie te verstrekken. Als het mogelijk is en de lidstaat van verblijf heeft hier om gevraagd, dan kan een kortere termijn worden gehanteerd.

3. Rol Kiesraad

De Kiesraad stemt in met de rol die hij in het voorstel krijgt. Hierin wordt hij belast met het sturen van een verklaring van een kandidaat naar de daartoe bestemde autoriteit in een andere lidstaat. De Raad verzoekt u nog wel de tekst hierover in het voorstel te verduidelijken. Uit de tekst blijkt nog niet helder wie een verklaring verstrekt aan een Nederlander die zich in een andere lidstaat kandidaat wenst te stellen. Uit artikel Y 38 van het wetsvoorstel blijkt dat dit de Kiesraad is, terwijl in de memorie van toelichting wordt vermeld dat de minister van Veiligheid en Justitie 'het aangewezen orgaan is om de verklaring te verstrekken'. Ervan uitgaande dat volgens de wijzigingsrichtlijn slechts één contactpunt per lidstaat aangewezen dient te worden, heeft de Kiesraad er geen bezwaar tegen om een dergelijke, door de minister van Veiligheid en Justitie afgegeven, verklaring 'door te geleiden' naar de in een andere lidstaat verantwoordelijke autoriteit. Het ligt

¹ Zie het huidige artikel Y 35, tweede lid, van de Kieswet.

Datum
24 januari 2013

Ons kenmerk
2012-0000576598

Onderdeel
Secretariaat Kiesraad

Blad
3 van 4

naar het oordeel van de Kiesraad dan wel voor de hand dat de verklaring wordt opgesteld door de minister van Veiligheid en Justitie.

Het verdient volgens de Kiesraad verder aanbeveling om in artikel Y 38 duidelijker tot uitdrukking te laten komen dat de minister van Veiligheid en Justitie alleen een dergelijke verklaring hoeft af te geven na een verzoek hiertoe te hebben ontvangen van het centraal stembureau. Vanwege de korte termijnen heeft het de voorkeur van de Kiesraad als dit verzoek verder vormvrij is.

De Kiesraad kan zich verder voorstellen dat de minister van Veiligheid en Justitie 'per ommegaande' geacht wordt de verklaring te verstrekken met het oog op de krappe termijnen en in overeenstemming met de richtlijn en adviseert u het voorstel in deze zin aan te passen.

4. Termijn voor afgeven verklaring

Wat betreft de vijf dagen termijn voor het afgeven van een verklaring door de autoriteit van een lidstaat is de Kiesraad zich ervan bewust dat de kans dat een dergelijke termijn in de praktijk niet gehaald wordt, reëel is. De Kiesraad acht het dan ook zeker niet uitgesloten dat een verklaring van een ander lidstaat te laat komt om gevolgen te hebben voor de kandidatenlijst. De Kiesraad is van mening dat dit overkomelijk is. Het Nederlandse stelsel voorziet in de mogelijkheid om een kandidaat die niet aan de benoemingsvereisten voldoet, niet tot het vertegenwoordigend orgaan toe te laten, dan wel later zijn zetel te ontnemen als pas na de toelating blijkt dat een benoemde niet beschikt over het passief kiesrecht.

5. Actief en passief kiesrecht

De wijzigingsrichtlijn betreft uitdrukkelijk het passief kiesrecht, de bepalingen over de uitoefening van het actief kiesrecht in de lidstaat van verblijf blijven ongewijzigd. In het Nederlandse stelsel wordt wat betreft (de registratie van) kiesgerechtigheid echter geen onderscheid gemaakt tussen passief en actief kiesrecht. De Kiesraad vraagt uw aandacht voor de gevolgen die dit kan hebben. Op basis van artikel Y 32 van de Kieswet bijvoorbeeld, kunnen niet-Nederlanders die onderdanen zijn van andere lidstaten aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar zij wonen, verzoeken om hun kiesgerechtigheid te registreren. Op grond van het tweede lid van artikel Y 32 verklaart een persoon in het verzoek daartoe (model Y 32) niet van het kiesrecht uitgesloten te zijn. Onduidelijk is of dit gaat om zowel het actief als passief kiesrecht. De Kiesraad is van mening dat het om die reden wenselijk is om artikel Y 32 van de Kieswet ook in het wetsvoorstel aan te passen.² Indien hiermee ook het passief kiesrecht bedoeld wordt, is het naar het oordeel van de Kiesraad wenselijk om te regelen dat informatie die ter kennis komt van het centraal stembureau over de uitsluiting van

² Afhankelijk van de gekozen interpretatie geldt dit mogelijk ook voor artikel Y33 en Y33a van de Kieswet.

Datum
24 januari 2013

Ons kenmerk
2012-0000576598

Onderdeel
Secretariaat Kiesraad

Blad
4 van 4

kiesgerechtigheid van een kandidaat doorgegeven wordt aan de gemeente waar die kandidaat in Nederland woont. Hiertoe kan bijvoorbeeld aansluiting gezocht worden bij artikel Y 32, lid 7, van de Kieswet.

Op grond van het tweede lid van artikel Y 32 verklaart een persoon (in model Y 32) tevens dat 'hij het kiesrecht uitsluitend in Nederland zal uitoefenen'. Uit de wettekst blijkt niet dat dit (alleen) gaat over het actief kiesrecht. De Kiesraad adviseert u om de wet (en het model) zodanig aan te passen dat duidelijk wordt dat iemand moet verklaren dat hij niet als *kiezer* in een andere lidstaat zal deelnemen aan de verkiezing.

6. Geen apart model vereist

In artikel Y 35, lid 1, van het voorstel is bepaald dat de kandidaat die onderdaan is van een andere lidstaat en niet tevens de Nederlandse nationaliteit heeft een schriftelijke verklaring dient te overleggen dat hij in die lidstaat niet is uitgesloten van het recht om te worden gekozen. Voor deze, door de kandidaat te ondertekenen, verklaring wordt volgens het voorstel bij ministeriële regeling een model vastgesteld. De Kiesraad adviseert u hiervoor het al in gebruik zijnde model Y 13 (Verklaring inzake het niet-kandidaat stellen in een andere lidstaat van de Europese Unie voor het Europese Parlement) te gebruiken. Enkele kleine aanpassingen in dit model voorkomen dat een apart model vastgesteld hoeft te worden. Een bijkomend voordeel van het gebruik van dit model is dat al in artikel Y 13 is geregeld hoe met de verkrijgbaarheid van dit model dient te worden omgegaan. Dit is voor de voorgestelde (aparte) verklaring niet geregeld.

Op grond van artikel Y 35a van het voorstel dient het centraal stembureau een kandidaat te schrappen, indien van hem de eerdergenoemde verklaring niet bij de kandidaatstelling of in de daaropvolgende verzuimperiode is overgelegd. Indien, zoals voorgesteld, wordt aangesloten bij de in artikel Y 13 van de Kieswet genoemde verklaring, dan wordt dit artikel overbodig. Op grond van artikel Y 17 van de Kieswet wordt een kandidaat die geen Y 13-verklaring heeft overgelegd, immers al geschrapt.

DE KIESRAAD,
voor deze,

H.R.B.M. Kummeling,
voorzitter

M. Bakker,
secretaris-directeur